

Novum

Debrecen 2009. május 22.*

A Magyar Református Egyház alkotmánytervezetét az Úr Jézus üzenetével teszem magamévá, és ajánlom a Kárpát-medencei református nagygyűlés figyelmébe: „Annak aratásába küldelek titeket, amit nem ti munkáltatok; mások munkálták, és *ti a mások munkájába állottatok.*”

Ezzel a lelki-szellemi örökséggel meggazdagodva, hangsúlyozom, hogy magyar református egyházunk egységének első szervezeti kifejezője nem az 1881-es debreceni alkotmány volt, hanem a több mint két évszázaddal korábbi 1647-es szatmárnémeti Geleji Kánonok. Ebben a mindmáig becses örökségben a fogalmazó püspök „egységbe foglalta mindazon egyházi törvényeket, amelyek Erdélyben és Magyarországon már használatban voltak.”¹

Az 1881. évi *Debreceni Zsinaton* – idézem – az a „magyarországi református egyház” született meg, amely „magában foglalta a magyar – szent – koronához tartozó országok területén lévő összes református egyházközségeket”.²

Ez a Debrecenhez kapcsolódó szervezeti egység megszűnt 1920. június 4-én, a trianoni békediktátum folytán. Azonban nem lehet eléggé nyomósítani, hogy a szünetelés csak formai történések voltak, mert érdemileg a szervezeti egység – a lelki párósulva – épségben maradt és folytatódott a trianoni határok ellenére is 1947. február 10-ig, vagyis a második világháborút lezáró párizsi békediktátumig, amelyet méltán nevezünk – már csak fokozott kegyetlensége miatt is – második Trianonnak.

A szervezeti egységnek ez a továbbélése – 1920 és 1947 között – azt jelenti, hogy az 1907-es Budapesti Zsinat által újrafogalmazott *egyetemes alkotmányt* változatlanul kötelezőnek ismerték el – az anyaországgal együtt – az utódállamok részegyházai.

Ilyen adottságok tudatában tanúsítani lehet és kell, hogy az egységes magyar református egyház alkotmánya valóban hatályban maradt az 1947-es párizsi békediktátumig. A szétszakított egyházrészek „felülről jövő” és feledhetetlen „adomány”-nak tekinthették az 1881-től 1947-ig terjedő egész kegyelmi időt. Magyarország igazi *anyaország*ot jelentett, a benne élő református *anyaegyházzal* együtt, ellentétben az 1947 utáni kétszeresen lesújtó: egyházi és állami mostohasággal. Oly lelki-szellemi és alkotmányos egység létezett a kölcsönösség jegyében, amely mintegy *példának* és páratlan emlékjándéknak mondható mind a mai napig. A trianoni-párizsi kifosztottság időszakában olyan kiemelkedő személyiségek álltak a református egyház élén az anyaországban, mint Ravasz László és Révész Imre püspökök, és Erdélyben a lánglelkű Nagy Károly és Makkai Sándor küzdőtársak, valamint Tavasz Sándor és László Dezső professzor-lelkészek, s a szerbiai Vajdaságban a közismerten szeretett Ágoston Sándor püspök. A világiak részéről hasonló nagyrabecsülés vette körül Balogh Jenő, gróf Bethlen György és Béla, Kós Károly és Bánffy Miklós főgondnokokat!

* Elhangzott 2009. május 22-én a debreceni nagytemplom előtt a Magyar Református Egyház Alkotmányozó Zsinata ülésének napján és hálaadó ünnepén.

¹ Bartók György: *A Református Egyházak presbyteriális szervezete*. Kolozsvár 1904, 100.

² Ld. Budapesti Zsinat 1904.: Általános határozatok.

Ebben a „nem lehet” és mégis „lehet” magyar református egyházban, a jelenkori sorvadással ellentétben, a gyarapodás és az anyaméh gyümölcsének elfogadása, úgyszintén a lelki ébredéssel együtt járó diakónia-szeretetszolgálat ékesítették az Úr Krisztus magyar nyelvű földi testét, amely 1947 után nemcsak fizikai létében, hanem szervezeti alkatában is sorvadásnak indult.

A *kommunizmus fél évszázada* alatt – a lelki és szervezeti elszegényedés ellenére is – az életben maradás csodáját művelte az őriző és megtartó Úr Krisztus. Az ő akaratát még az egyházellenes hatóságokat önkéntesen kiszolgáló és megalkuvó egyházvezetők – klerikusok és világiak, püspökök és főgondnokok – se tudták megsemmisíteni. Mindössze elerőtelenítették a magyar református egyházat: határokon innen és túl egyaránt.

Az 1989-es Temesvár-szikrájú történelmi fordulat után Tőkés László kezdeményezésére ígéretesen beindultak az *egységigényű* törekvések (Magyar Református Egyházak Világszövetsége; A Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinata), de a Prédikátor könyve szerinti „rendelt idő” mindmáig nem érkezett el. A hűség és jóakarat képviselőinek be kellett látniuk: „Ideje van a kövek elhányásának, és ideje a kövek egybegyűjtésének”, „ideje van a hadakozásnak [még az egyházban is], és ideje a békeségnek”.

A *Kárpát-medencei magyar református egyház* gyülekezeti képviselőinek mostani és itteni jelenléte, valamint az Úr asztalának – a pár évvel előttünk járók példáját követő – szabadtéri megtérítése azzal a reménységgel tölt el, hogy a Magyar Református Egyház alkotmánytervezetének meghallgatása nyomán, *szervezeti alkatában* is újból létrejöhet az a *zsinatpresbitéri alapon nyugvó egyetemes zsinat*, mely végleges formába önti majd a jelenlegi tervvel útjára bocsátott egyházalkotmányt, nemcsak a Kárpát-medence keretei között, hanem a „földkerekségen élő” magyar reformátusság egészében.

Imádkozunk, hogy mindnyájunk számára beteljesedjék az Úr Krisztus üzenete: „Aki kér, mind kap; aki keres, talál; és a zörgetőnek megnyitattik.” Mi kérünk, keresünk és zörgetünk, hogy az Úr ígérete szerint nekünk is „adassék” és „megnyitassék” az engedelmességbe ágyazott Magyar Református Egyház jövődóbe vezető útja. Imádságunkat „a tegnap és ma és örökké ugyanazon Úr” gondviseléséért könyörögve zárjuk: dicséret és dicsőség adassék néked, a mi remélten megújuló Anyaszentegyházunk és drága magyar népünk közösségében. Ámen.

Tőkés István